Ze starých vlasti

(Přednáší úpravy od našeho dopisovatele.)

[illegible] ministerstvo a staré říšské rady. — [illegible] kroužek. — Tonnel klub. — Česká [illegible] nová rakouská předloha. — Volební oprava. — Vyhlídky stav v Čechách. — Vyhlídky a zahraniční politika. — Mladočeský klub. — Staročeši a jejich taktika. — Pražské užší volby.)

Nové ministerstvo představilo se říšské radě dne 23. listopadu t. r. Poslanecká sněmovna byla plna, galerie také. Ministři ve [illegible] i v lavy, jen Plener bez odznaku. President Windischgrätz četl slavnostním hlasem vládní program, jemuž jsme již psali. Po slavnostní akci nastalo hluboké — ticho! [illegible] se nestalo.... Instalace odbyta, [illegible] komedie začne do opravdy. [illegible] se při tom tváří vážně, jeho [illegible] vyzývá, jeho tvář hlásá: "Lidé, [illegible]te mne — já jsem ministrem!!" [illegible]dní program, jak už dříve námi [illegible]čtěno, klade důraz na nepoliti[illegible]u akci říšské rady, nese se k ho[illegible]dářským otázkám a k volební [illegible]avě. Však dvě důležitá místa, [illegible]ktive tři, v něm nejsou. A to [illegible]tilo bouři.

Koalice zmítána jest jí, sotva že se [illegible]rodila. Poláci naříkají, že není ve vládním programu ani zmínka o autonomii a v dlouhé schůzi své navrhli k programu ne méně než šest změn, některé ostré. Konečně po pětihodinném tahání 24 hlasy přijali následující resoluci (Proti resoluci bylo 9, nepřítomno bylo 23 členů, tedy nevyslovila se pro tuto resoluci ani polovina polského kola.):

"V uvážení, že vládní program odpovídá tendencím polského klubu [illegible]hledně parlamentární činnosti v tomto zasedání; v uvážení, že polský klub určitě spoléhá, že vláda bude považovati za svou povinnost, přísně zachovávati zásady autonomie, hoditi blahovolně zájmům země a také proti národnostem ostatním říditi se [illegible]de vždy zásadou spravedlnosti; v konečném uvážení, že dle náhledu klubu jeví se býti sblížení umírněných stran při zachování stejně centro postavení tří velkých skupin [illegible]lamentu vhodným, aby příznivě [illegible]obilo na veškeré vnitřní a vnější [illegible]ěry mocnářství, prohlašuje polský klub, že bude podporovati vládu [illegible]alším jejím působení ve smyslu [illegible]ejuného programu."

[illegible]k vidno, chová i tato mírná [illegible]nce taktu a maršrutu vládě.

Klerikálové postrádají v programu svůj cíl: konfesionelní školu a [illegible]. Ministr Madejski jest jim pro [illegible] a vyučování přílišný liberál a [illegible]o naň horlí. Jihoslované a [illegible]né postrádají v programu [illegible]u o rovnoprávnosti národů. [illegible] se, že každý v programu něco [illegible]dá. Vždyť i Němci hledají [illegible] svůj Shylokův úpis, punktace [illegible] marně. Proto se všech stran [illegible]ží se na novou vládu dotazy, [illegible]pelacemi a resolucemi a hrozí [illegible]m, čím možno, aby byly splněny. Koalice je tedy opravdu jako [illegible]á loďka zmítána semo tam. [illegible] už díru.

[illegible]henwartův klub je v rozpadnutí. [illegible]upili z něho Moravané do jedna 10 Jihoslovanů. Uváží-li [illegible]loni z něho vyšli 4 Chorvaté a že do něho 5 Malorusů více [illegible]upilo, jest Hohenwartův klub [illegible]27 poslanců menší. Zůstala [illegible] pouze česká(!!!) šlechta, [illegible]lové (ale ti se škubou), pak 7 [illegible]anů, tito však jen na ne[illegible] — 2 Staročeši: Dostall a [illegible] Štětkovic! Poslední dva [illegible]ádci české věci.

[illegible]lované v klubu nevydrží, dají [illegible]vou většinou a s jich odcho[illegible]ce Hohenwart, který jest [illegible] za Lublaň. Tím bude [illegible]ohenwartově odehráno.

[illegible] spoluučlen koalice umře, [illegible] jen dva. Užije-li se chytře haličských poměrů, rozdělí se i Poláci ve dva tábory a — bude po koalici. Leč nespěchejme, nechme věc zrát. — Volně najisto dozraje!

Vládní předlohy, které nové ministerstvo předkládá, zrání to podporují. Sudme!

Zeměbranecká předloha obyvatelstvo rakouské novým břemenem obtěžuje. Jednak se v ní jen ročně o 5 milionů zlatých na vojsko vto... A to proto, aby s větším finančním břemenem vzrostlo i břímě povinnosti, neboť dle nového zeměbraneckého zákona má býti mezi zeměbranou a vojskem řádným jenom nepatrný rozdíl.

Že taková předloha přátel nezbudí, toť na bledni.

Volební oprava pak, minule námi ohlášená, massy lidové přímo rozzuří. Tisk lidu bude se cítiti i ve sněmovně a proto zdá se, že vláda nesežene dvoutřetinovou pro ni většinu. Vláda to cítí. Proto nyní, kde může, chlácholí. A celá koalice, Hohenwarth, Plener a Javorski volají na vše strany ku svým věrným: "Jen ticho, ticho, vlci, nevystrkujte zuby. Nedrážděte Slovany, nedrážděte lid — ale až budeme mít volební opravu doma, pak shodíme přetvářku, pak do nich...."

Ale to až!....

Poslanec Kronawetter ondy v říšské radě o obou předlohách zmíněných dobře řekl: — "Jest bezprávím, žádati na obyvatelstvu všeobecnou rovnou a přímou brannou povinnost, dokud mu není přiznáno rovné, přímé a všeobecné hlasovací právo. V branném výboru žádalo se, aby stát zaopatřil hladovící rodiny do zbraně povolaných záložníků a dovolenců, bylo to však zamítnuto. Podle mého soudu mělo to přijíti do zákona. Místo toho však zaopatřování rodin těch ponechává se jednotlivým obcím. Z té příčiny nemají spojené strany nižádného citu. Diviti se musím, jak čtyři členové kabinetu Taaffova, kteří přisvědčili k volební opravě, spočívající na základě rovnosti, mohli teď přisvědčiti k programu nové vlády, který ve příčině volební opravy prohlašuje zásadu zrovna opáčnou. V debatě o volební opravě prohlásil hrabě Hohenwart, že nemajetné třídy nesmí nabýti vlivu na veřejné záležitosti. Kdo zaujímá takové stanovisko, ten musí sprostiti nemajetné massy také branné povinnosti. Materiálem, který by se na vojnu dal, k tomu jsou tyto třídy dobré dosti, ale pro volební právo majetku nemají. Jeden list — "Neue Fr. Presse" — prohlásil: "Ministerstvo Taaffovo musilo padnouti, protože pracovalo jen pro zájmy těch, kteří nemají co ztratiti."

Surovějším a barbarštějším spůsobem nelze mluviti o právu méně majetného obyvatelstva. Což pak je pravda, že toto nemá co ztratiti, které ztratiti musí své zdraví, svůj život a své pracovní síly? Což pak může ztratiti jenom ten, který může ztratiti mamon, jejž snad sdědil neb vyšvindloval, spravedlivou však prací a námahou ho nezískal?

Kdyby to však i bylo pravda, že nemají politicky neoprávnění lidé co ztratiti, ať jsou osvobozeni také od služeb v armádě, zeměbraně, domobraně a od placení berní. Beztoho tyto uhražují jenom největší chudáci, neboť přispívají největším procentem svých důchodů k berni.

Má li se prováděti branná povinnost v té míře, ve které rozdělena jsou politická práva, tedy by velkostatkáři, či lépe řečeno, majitelé velkých statků v zemských deskách zapsaných — neboť není pravda, že jsou to samí velkostatkáři, jako vůbec v Rakousku není nic pravda — do domobrany odváděti měli 24 pct. nováčků, města a obchodní komory měly by odváděti 39 pct. a venkov 36 pct. Páni velkostatkáři ať sami dodávají vojáky a je také sami vydržují. Nečiní-li tak, jest to jenom bídná frase, kterou užívají, jen aby lid zbavili politických práv, když sami sebe nazývají vždycky jen výhradním živlem, stát zachovávajícím.

Navrženou předlohou zeměbraneckou zmírněti mají všechny rozdíly mezi zeměbranou a řádným vojskem. Dlužno při tom míti na mysli, že nyní, bude li předloha ta přijata, několik milionů lidí vydáno bude nedůstojné tyranii ve vojsku, neboť v opravě vojenského trestního řádu dosud nic se nestalo, jakkoli všechny strany to žádají.

Nemůže nám býti lhostejno, bude-li několik milionů lidí po celé dva roky podrobeno tajnému inkvisičnímu vojenskému řádu.

Bylo by parlamentu důstojnějším bývalo, místo aby porazil hr. Taaffa pro jeho volební opravu, kdyby byl reformoval trestní řízení vojenské spůsobem humanním, aby řekl, dokud se tak nestane, neuložím obyvatelstvu žádné vojenské výdaje. To by bylo svobodomyslné, to by byl skutek pro obyvatelstvo." — —

Uvedli jsme řeč tuto téměř do slova z toho důvodu, že mistrně rýsuje rakouskou spravedlnost a že zároveň její ostré rysy nejlépe dovenou informovati, co nová koalice počíná, komu nadržuje. Zároveň uvedli jsme zámyslně slova německého řečníka, aby nám nikdo nemohl vytýkati stranictví, když minule jsme psali, že nová vláda — Plener — jest v rukách velkokapitalistů. Slova Kronawettrova nás potvrzují.

Nuže, je potřebí Slovanům bouřit? Nikoli! Pracujme a vytrvejme. Ovoce dozraje. Ale pracujme — neskládejme rukou. Tak slepá honba, tak bezhlavá politika, kterou začíná koalice — boj menšiny proti většině — ta musí skončit zajisté fiaskem!

Výminečné předlohy pražské budou s neděle dojednány. Veškerá sezení o nich jsou tajná i plenární jím má být! A přece materiál tak chudý! Proč nejedná se veřejně? Či, kdož ví, co Češi vyvedli, o čem sami ani nevědí? Nu, uslyšíme to s neděle.

Zatím jen dokládáme, že materiál pozbyl valně ceny, neboť soudy, které byly vedeny pro velezrádné a jiné přečiny, skončily namnoze osvobozujícími rozsudky.

Kde byla porota: jako v Kutné Hoře a v Budějovicích, kde okresní soud: jako v Českém Brodě, ve Slaném a jinde, tam propuštěni obžalovaní z obžaloby. Jen pražský výminečný soud nečiní tak. Od října vězní několik mladíků a teprve když doví se o úplné jich nevině, po dvou měsících propouští je z vazby. Znovu zatčen byl Sokol ml. Jest prý členem "Omladiny", spolku tajného, který skládaje se asi ze 37 lidí, chtěl snad rozbořit Rakousko! Jen že, jak se zdá, mladí členové "Omladiny" byli svedeni spíš ke zřízení tajného spolku špicly a když se svésti dali, těmitéž byli udáni.

Výminečný stav v Čechách byl 12 hlasy proti 6 ve výboru schválen. První skutek vlády namířen tedy na Prahu. O věci bude se jednati v říšské radě s neděle.

Slovanský klub již je. Čítá, jak námi předpověděno, přes 60 členů. Tuto slovanskou koalici tvoří Mladočeši, Moravané, Slovinci, Chorvaté a snad přidají se i Rusové haličtí. Každá národnost má v koalici volnou ruku a plnou samostatnost. Shoda platí jen pro společný postup a pro obranu. O zásadách společných dějí se stálé konference a jest naděje, že skončí se zdárně. Slovanská koalice vystoupila poprvé v říšské radě svým hlasováním pro volnost českého slova. Neboť věztež, že nová koaliční vláda nynější začala svou působnost starou Taaffeovskou procedurou, nechtějíc volnosti slova, zejména ne českého. Takž stalo se, že k přečteném vládnímu programu hlásil se o slovo dr. Herold. Však nebylo mu dáno, neudílí prý se ku čtení vládních prohlášení. Odvolal se tedy dr. Herold ke sněmovně a učinil návrh, aby se o vládním programu debatovalo. Návrh padl. Však proč hlasovali až na Poláky všichni Slované. — Nuž, jen tak dál a často. Polákům záhy zasteskne se v německé majoritě, Polákům záhy bude stydno majorisovati stále: slovanskou menšinu. Jsouť Poláci špatní Slované, ale stud snad přece mají. Aspoň ne li pro sebe uvnitř, tož pro svět co slovanský národ.

Polákům ne nepodobni jsou i u nás naši Staročeši.

Staročeši a jejich žurnalistika konají vzdor všemu národu, navzdor všemu odsouzení, naproti všem posledním svým zkušenostem, zvláštní politiku. Nadávají Mladočechům, a vše, cokoli tito učinili, tupí. Že začíná se Mladočechům dařit Slovanská koalice, hani ji Staročeši a tak pomáhají Plenerovi ubíjet to jediné, co může tám prospěti. Neboť že Slovanský klub pány Němce straší, toho důkazem jsou sliby, které ne již tajně, ale veřejně nové ministerstvo činí Jihoslovinům, aby je z koalice strhlo. Silbiler Wurmbrandt, úhlavní nepřítel Slovanů, Dalmatům v říš. radě dvě dráhy, důležité, jen aby je udržel mimo Slovanský klub. Patrno tedy, že tento, ač v plenách, již způsobí. A hle — kdo tuto nadějnou instituci ubíjí?

Němci a — Staročeši!

Však také oba staročeští zástupci Dostall a Pollak nevstoupili k aliance slovanské. Ostali v koalici Plenerově....

Užší volby v Praze skončily vítězstvím strany svobodomyslné. Mladočeši dobyli staroměstský první sbor zvolením Venduláka 160 hlasy proti 140, které dostal Staročech, žid Baštýř. A dobyli druhý sbor novoměstský, kde jejich kandidáti Tichna, dr. Škarda V. (ml.) a Šulc dostali 633–654 hlasů, totiž o 120 více než Staročeši. Minule na Starém Městě rozhodoval 1 hlas — na Novém Městě nejvíce 10 hlasů — dnes pak majorita až 120 hlasů je mladočeská. — A to ve výminečném stavu! Užšími volbami dobyli Mladočeši celkem 40 mandátů v pražském zastupitelstvě — Staročeši mají pouze 47. — Předtucha těchto věcí také asi hnala Staročechy ke sněmu.... Však budiž. Jen když konečně i Praha mluví opposičně.

Co nyní poví vláda — co Staročeši?

Jen dál a dál tak.

V Ml. Boleslavi purkmistr Staročech Pavlousek se poděkoval. Cítil totiž co Šolc. Zmizela mu půda. Ml. Boleslav je dnes opravdu — Mladá!

— Každý, kdo trpí ztrátou chuti k jídlu, měl by zkusit dra. Augusta Koeniga Hamburské kapky, načež se dobrá chuť k jídlu opět dostaví.

Děti stížené kašlem nejraději užívají *Severova plicního Balsámu*, poněvadž má lahodnou chuť a rychle je vyléčí.

Do Yankton a okolí.

Upozorňuji krajany své, že mám nyní svůj obchod více zásoben zbožím, než kdy před tím a poněvadž kupuji jen dobré a pevné látky od spolehlivých vyrabitelů za hotové, a jelikož mám jen jednu cenu pro každého, ujišťuji, že ušetřím peněz každému, kdo ode mě koupí.

Kalika, žotiše, celovlněné látky na šaty, spodní a vrchní košile, jakož i boty a střevíce v nejnižší ceně.

Nedbejte na všeliká lákadla obchodníků, nýbrž jděte rovně ku

F. FEJFAROVI,

který Vám spravedlivě poslouží.

DROBNOSTI.

* **Veliký závod National Carson Co., na Wilson Ave. v Clevelandu,** dne 17. t. m. vyhořel. Byla to třípatrová budova a jak se za to má oheň vznikl ve strojírně. Škoda obnáší $170,000. 200 dělníků následkem toho jest bez práce.

* Dne 15. t. m. časně ráno byl v San Francisco, Cal. zničen požárem čínský špýchar. Z dvanácti obyvatelů budovy byli 4 k smrti upáleni a jiná smrtelně zraněna.

* Havajský vyslanec Thurston vsedl dne 15. t. m. na parník Alameda v San Francisco, Cal. a odcestoval do Honolulu na Havajských ostrovech.

* Tesaři pracující, dne 13. prosince na stržení lednice Swift & Co. u trati dráhy Baltimore & O. v Bellaire O. nedali dosti pozor a trámoví lednice na ně spadlo. Sedm bylo jich těžce zraněno.

* V Hammond, Ind. vyhořel dne 13. t. m. závod Dealers Distilling Co. a škoda ohněm spůsobená obnáší $150,000. Oheň povstal ve strojírně.

* Philip M. Scheig, zpronevěřilý výplatčí banky v Minneapolis, jenž minule přivezen byl z Londýna na zpět, přiznal se ku zpronevěřením svým a nalezá se v Minneapolis za mřížť.

* Englo Zappe, jenž na 4. července zabil Franka Helmstedtra v Pittsburgu, Pa. byl dne 14. prosince oběšen za vraždu tu. Pozůstalá po něm rodina nalezá se v bídě. Zappe byl Ital.

* V Chicagu, dne 12. prosince byla policie pohotově, vzhledem na výhrůžné listy, jež rozházeny byly po celém městě, vyzývající dělníky, aby v počtu 10,000 a ozbrojeni dostavili se k Lake Front, že potáhnou za vůdcovství J. Werthgarta na radnici. Ukázalo se, že bylo to dílo nějakého krenka.

* F. W. Williams, člen bursy v Iowa City, jenž as týden již se pohřešuje, zpronevěřil as $20,000. Tajní jsou prý mu již na stopě.

* Sedm osob bylo by se zadusilo, dne 12. t. m. v Sioux City, Iowa v domě Denenově. Plyn ucházel z rourovi, jež poškozeno bylo silným mrazem. Dva z mužů těch, jistý Wilder a výpomocný šerifa Chas. Singlinger sotva vyváznou.

* W. A. Kaser, tajemník Arkansas Building & Loan Association v Arkansas City, Kan. prchl minule z města s částkou $2,000.

* Henry Cochran, který v mincovně v Philadelphii 7000 uncí zlata ukradl, byl odsouzen u spolkového soudu na 7½ roku do káznice a k pokutě $1000 odsouzen. Cochran jest 63 roků stár, byl po 43 roků v mincovně zaměstnán.

* V Providence, na novo-anglické dráze na Atwell ave. srazily se dva vlaky dne 15. prosince. Neštěstí stalo se vinou výhybkářů, již nedali v čas znamení výstražné. Osm osob bylo zraněno. Škody jsou značné.

* Místní vlak dráhy Pittsburg, Virginia & Charleston vyšinul se dne 15. prosince na cestě své z Pittsburgu, Pa. do Batford z kolejí. Nehoda zaviněna byla jen nedbalostí strojvedoucího, jemuž vypadla železná páka na koleje pod parostroj. Patnáct osob bylo zraněno.

* Veliké sklárny v Chaleroi, Pa. dne 16. t. m. zavřely na neurčitou dobu. Několik set dělníků následkem toho jest bez práce. Majitelové vymlouvají se na nynější nejistotu, co jim nová celní předloha přinese.

* P. E. Haldeman, superintendent Franklinovy důlní společnosti v Piedmontu, W. Va. byl dne 16. t. m. přepaden lupiči a okraden o obnos $3,000, kterýž měl na výplatu pro horníky připravený.